

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ-‘ဟ့ၣ်ရီၢ် အတၢ်သ့ၣ်ဒိၣ်သးထီၣ်’

တၢ်တီၢ်ထု- ဖဲတၢ်မၤသံမၤပုၤအမၤမုၢ်န့ၣ် အဲၣ် ဒီး ဘူၣ်ထီၣ်ဘၢထီၣ် ခရံၣ်.

၁.ကွၢ်လိပုၤလၢအအဲၣ်ယွၢ်ယွၢ်, ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢမုၢ်ထီၣ်တဖၣ်(၁-၂)

- ပုၤယုၤဒၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်နီၤပးထီၣ်က့ၤအီၤလၢအကီၢ်ဒၣ်ဝဲ လၢမုၢ်ထီၣ် ဘၢဘူၣ်လိာ်ဖဲ (၅၀၀ B. C.). Persia မၤနၢၤ ဘၢဘူၣ်လိာ်ဖဲ (၅၃၉ B. C.), ဒီးဟ့ၣ်က့ၤဝဲပုၤယုၤဒၢဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကက့ၤကဒါက့ၤဆူအကီၢ်ဒၣ်ဝဲ(ဧၤၤ ၁:၁-၁၁; ဒၤနံး. ၉:၁-၂). ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အဖးဘၣ်ဝဲ **လိာ်ဒၤနံးယုၤလး** ဒီး **လိာ်ယံးရမံၤယၢ**(၁-၂; ဒၤနံး. ၂:၃၆-၄၅; ၇:၁၃-၁၄; ယံးရ. ၂၃:၅-၆)
- ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လီၤကံၤဒ် ပုၤကွၢ်သိဖိသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် **ဘူၣ်ထီၣ်ဘၢထီၣ်** ခရံၣ်ဒ်အမုၢ် ယွၢ်လၢအဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်(၂, ၉-၁၂; မး. ၁:၂၃; လူၤကၢ် ၂:၈-၂၀).
- **တၢ်ဘူၣ်ထီၣ်ဘၢထီၣ်ခရံၣ်** န့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢပဝဲကိးဂၤဒဲး ကြၢးမၤအီၤလီၤ(ဖိ. ၂:၉-၁၁).

၂. ပလီၢ်သးလၢဟီၣ်ခိၣ် ပုၤကတိၤလိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်(၈; ရံ. ၁:၂၂)

- ဒီဖျါလၢအအဘူၣ်ထီၣ်ဘၢထီၣ်အစိအကမီၤ,အဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤလၢ,ပုၤကဟံၣ်န့ၣ်အတၢ်စိတၢ်ကမီၤအယိ, စီၤဟ့ၣ်ရီၢ်လၢအဒိၣ်အထီတဂၤအံၤ, အဝဲဘၣ်မၤသံကွၢ်အမၤ ဒီးအဖိခွါသၢဂၤန့ၣ်လီၤ.ဟ့ၣ်ရီၢ်န့ၣ် မုၢ်ပုၤလၢ “အအိၣ်ဒီးတၢ်လၢအိၣ်မၤဘၣ်ဆၣ် အဝဲမုၢ်ပုၤလၢအအဲၣ်တၢ်မၤတၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤတၢ်, ဒီး တမ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်လၢအအဲၣ်ယွၢ်ဘၣ်.” (Daniel Doriani)
- **အဝဲဟံၣ်မၤအသး**, အဝဲမုၢ်ပုၤလၢအအၢအသီဒီးပုၤလၢအဂ့ၢ်တဂ့ၢ်ဘၣ်(မး. ၇:၂၀), ဟ့ၣ်ရီၢ် **စံးဝဲလၢ** အဘၣ်သး ဟဲဒီးဘူၣ်ထီၣ်ဘၢထီၣ်ခရံၣ်၊ စ့ၢ်ကိးလီၤ(၈; ယိ. ၈:၄၄).
- **ပုၤတဲတၢ်သ့**န့ၣ် မုၢ် **တၢ်ပတြၢတၢ်လၢအတဟဲလၢသ့ၣ်လၢသးဘၣ်**(မး. ၇:၁၅; ရံ. ၁၆:၁၈). ပလီၢ်နသးလၢ ပုၤလၢအကတိၤတၢ်သ့ သ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်(လူၤ. ၂၂:၄၇-၄၈; ကတိၤ. ၇:၂၁; ၂၉:၅).
- **တဘၣ်မၤပုၤလီၤန့ၣ်တဂ့ၢ်!** အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် တဲတၢ်သ့ တုၤလၢ အသ့ၣ်ညါ လိာ်စီဆုံ အဆၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် (၃-၈; မး. ၄:၅-၆; ၂ ကရံၣ်. ၁၁:၁၃-၁၅; ၁ မိၤ. ၃:၁-၆).
- ဟ့ၣ်ရီၢ်ဆိကမိၢ်ဝဲလၢ အတဲတၢ်သ့ ဒီး ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်အီၤအယိ, အဝဲပျါကွၢ်ဝဲ ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၣ် ဒီး တမၤအသးဖိသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤပိာ်အဝဲသ့ၣ်အခံဘၣ်(၈)

၃. နကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မၢ် ဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်သ့ၣ်ဟ့ၣ်သးဟ့(၁၆; ရံ. ၁:၂၂)

- ဖဲဟီၣ်ခိၣ် အတၢ်လုပစီဒီး အတၢ်ကတိၤသ့ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကွဲးန့ၣ်လဲၤပုၤတန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်(၁၂, ၁၆; မး. ၁၅:၇-၉; ၂၂:၁၅-၁၈; ၂၆:၃-၄), အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် **ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ် လၢ အသးဟ့ ယုၣ်ရှးန့ၣ်လီၤ**(၁၂-၁၈; စံး. ၂:၁-၂; ယိ. ၁၅:၁၈-၂၅).
- မုၢ်ကီၤလိာ်ဒီးအတၢ်ခဲးအတၢ်နၤအဘီအမုၢ်န့ၣ် ယုဝဲ လၢ **ကဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်, ကမၤသံတၢ် ဒီး ကမၤဟးဂီၤတၢ်**(ယိ. ၁၀:၁၀; ၈:၄၄; ရံ. ၈:၇).**တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သးထီၣ်လၢ နသးပုၤန့ၣ်** ဒုးအိၣ်ထီၣ် **တၢ်မၤသ့တၢ်** ထီၣ်လီၤ(၁ မိၤ. ၄:၅, ၈; မး. ၅:၂၁-၂၂).
- ဟီၣ်ခိၣ်အစီၤကၤယံၢ်န့ၣ် **ကမၤသံ** စီၤန့ၣ်လဲၤ(၁ မိၤ. ၃:၁၅; ၂ တံၤ. ၃:၁၂).
- ဧီၤရှ့ ကွဲးဝဲ တချးဖဲ ၇၂၂ B. C. (၁၅; ဧီၤရှ့ ၁၁:၁; ယရှါ. ၄၆:၁၀

- ယံးရမံယာနံ အိန်ဒီး တင်ဟိန်တင်ယာၤ ဒီး တင်မုင်လါ(၁၈; ယံးရ. ၃၁:၃၁, ၁၅, ၃၁-၃၄).
- ပကဘင်လဲၤတင်လါတင်န့ၣ်(၂ ကရံၣ်. ၅:၇). တင်မၤသံမၤဝီတင်န့ၣ် မ့ၢ် တင်ဆိန်ဂ့ၤလါအအိန်ကးဘၢဃးအသးလီၤ; သ့ၣ်ခုသးခုဒီး
သ့ၣ်ဖုံသးညီတက့ၢ်; မ့ၢ်လါ ယွၤအတင်ဘျူးတင်ဖိုင်အပိ ပအိန်လါခရံၣ်အပူၤ ဒီး အါၣ်လီၤအီလီၤပုၤ တင်ဘျူးတင်ဖိုင်
အတင်ဟ့ၣ်ကနၢၤ န့ၣ်လီၤ(၁၀; မးသဲ ၁: ၂၁; ၅:၁၀-၁၂; ၂ ကရံၣ်. ၄:၆; ဧၤ. ၁၁:၆, ၁၃; ယံၤ. ၁:၁၆).